

Espoon kaupungille

Kansallinen kaupunkipuisto Espooseen, ehdotuksen täydennys

Pro Espoonjoki ry ja Kirkkojärvi Takaisin ry tekivät kesällä 2016 Espoolle ehdotuksen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta.

Ehdotuksen tarkoituksena on muodostaa Espoonjoen vesistön kattava kokonaisuus, joka samalla tukisi ja turvaisi Espoonjoen luontokokonaisuuden säilymistä asukkaiden käytössä osana historiallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa ja antaisi puitteet sen kehittämiseksi. Ehdotus on periaatteellinen, ilman yksityiskohtaisia alueellisia rajoituksia.

Ehdotettu puisto kattaisi Espoonjoen vesistön alueen rannikolta Pitkäjärvelle ja Lippajärvelle sekä Glomsinjoen reittiä Bodomille ja Matalajärvelle. Ehdotus täyttää selkeästi ympäristöministeriön ohjeissa puistolle asetettavat kriteerit.

- Espoon keskus tuo puistoon osan kaupunkirakennetta. Puisto on merkittävää kulttuuriympäristöä koko Espoonjoen alueen pituudelta ja sisältää merkittäviä luonnonalueita ja puistoympäristöä
- Espoonjoen alue on laaja ja lähes yhtenäinen meren rannalta Espoon rajoille
- Ekologiselta kannalta alueella on laajien siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä ja se liittyy ulkopuolisiin luonnonalueisiin, mm Nuuksiin.
- Puisto sisältää kaupungin ydinkeskuksen

Espoonjoki alueen ytimenä on perusteltavissa sekä alueen varhaisimpien asukkaiden tärkeänä kulkureittinä että tärkeänä luontokohteena.

Espoon kaupunki ryhtyi selvittämään ehdotusta projektijohtaja Mikko Kivisen johdolla lähinnä kaupunkisuunnittelukeskuksessa. Espoon kaupungin edustajat ovat käyneet asiasta keskustelun ympäristöministeriön edustajan kanssa, josta saatiin joukko uusia näkemyksiä sekä puistoalueen sisällöstä että etenemistavasta:

- *Ehdotettu alue Espoonjokilaaksossa ei yksin riitä kriteerien täyttymiseen, alue on liian suppea*
 - *Kansallisen kaupunkipuiston aluerajauksen tulee olla sellainen, että se kertoo koko Espoon tarinan*
- *erilaisia alueita erilaisella historialla, jotka kytkeytyvät toisiinsa mahdollisimman hyvin*

Tämän perustella esitämme nyt näkökohtia, jolla näihin näkemyksiin voidaan vastata:

Alueen mahdollinen laajentaminen

Alueen kattavuuden osalta tuli keskusteluissa esille saaristoluonnon saaminen mukaan. Alkuperäinen ehdotus ulottui Espoonlahden pohjukkaan, josta lähes valmis rannikkoraitti muodostaa jatkoyhteyden koko Espoon rannikolle. Kaupunkipuistoon voitaisiin hyvin liittää

Espoon saariston luonnonsuojelu- ja viheralueet: Penttalassa, Stora Herrössä, Rövaren, Långgrundet, Metarklippan, Gåsgrund ja muutama pienempi saari, sen mukaisesti, ovatko kyseeseen tulevat alueet Espoon tai valtion omistuksessa; mahdollisesti mukana voisi olla Tvihjälp, ehkä joskus Miessaari.

Kun on tapana sanoa, että Espoo on Suomi pienoiskoossa, saariston ja rannikon lisäksi kansallinen kaupunkipuisto voisi Espoon tämän kuvan täydentämiseksi ottaa mukaan jo v 2016 ehdotuksemme sisältämiä Keskuspuiston alueita – sitäkin suuremmalla syyllä, kun sen läntiselle osalle on juuri muodostettu luonnonsuojelualue. Vieläkin enemmän puistoa voitaisiin täydentää suurilla pohjoisen metsäalueilla, Nuuksion Natura- ja luonnonsuojelualueilla. Nämä liittyvät jo nyt saumattomana viheralueina Bodomin alueeseen. Toinen ekologinen käytävä voidaan muodostaa Espoonlahden pohjukasta, Fiskarsin luonnonsuojelualueelta Mankinjoen aluetta pitkin, missä samalla Espoon tärkein historiallinen kartano, Espoon kartano ympäristöineen tulisi mukaan, Gumbölenjoen alueella taas tulisi mukaan myös historiallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas Gumbölen kartano. Nuuksio puolestaan on koko maassa tunnettu merkittävä luontoalue ja loistava Uudenmaan rannikkoseudun metsäluonnon edustaja.

Kun Espoo on saanut kestävän kehityksen suhteen parhaimman kaupungin arvosanan yli sadan kaupungin joukossa, kansallinen kaupunkipuisto olisi osaltaan antamassa arvosanalle tulevaisuuteen ulottuvan vahvistuksen.

Kaupunkipuiston liittyminen Espoon tarinaan

Kansallisen kaupunkipuisto liittyisi ja ilmentäisi Espoon historiaa ja tarinaa laajasti ja monipuolisesti. Espoon uusi valtuusto hyväksyi Espoo-tarinan 11.9.2017. Tarinan alussa tuodaan esille historiasta ja luonnosta seuraavaa:

“Espoo rakentui Turusta Viipuriin johtavan Kuninkaantien varteen, ja vuonna 1556 kuningas Kustaa Vaasa perusti Kaukalahdessa sijaitsevan Espoon kartanon. Siitä Kuninkaantie jatkui Espoon kirkonkylän kautta Bemböleen. Parin kilometrin osuus Bembölestä Träskändan kartanoon on nykyisinkin viralliselta nimeltään Kuninkaantie. Espoon kehitys kuvaa Suomea pienoiskoossa. Kehityksestämme löytyvät kaikki samat piirteet kuin Suomenkin kehityksestä: vahva agraarisuus, kartano- ja talonpoikauskulttuuri, teollisuus ja kauppa sekä koulutus ja palvelut.

Espoolaisten arvostama luonto on lähellä. Lähiluonnon lisäksi Espoossa on 58 kilometriä merenrantaa, rantaraitti, 165 saarta, keskuspuisto ja Pohjois-Espoossa Nuuksion erämaa, jossa asutus kohtaa Nuuksion luontoarvot ja kymmenet järvet. Espoolaisten asuinympäristö on viihtyisä ja luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus säilyvät. Lähiluonto, virkistysalueet, järvet sekä rantaraitti ja merellisyys ovat Espoon vahvuuksia, joita espoolaiset arvostavat. Metsät, pellot ja kulttuurimaisema huomioidaan Espoon kaupunkikehityksessä myös jatkossa.”

Kaikki edellä mainitut peruselementit saadaan haluttaessa mukaan Espoon Kansallisen kaupunkipuiston rajauksen sisälle. Lisäksi kun Espoon mainitaan olevan Suomi pienoiskoossa, Kaupunkipuisto voisi kuvata maamme myös laajemmin eli puistokokonaisuuteen sisältyisi Tunturi-Lappia edustava Nuuksion erämaa-alue ja Saaristo-Suomea edustava Espoon kaunis saaristo.

Espoon tarinassa todetaan myös, että Espoo vastuullisena edelläkävijänä kehittää kaupunkia taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi. Ehdotettu Espoon kansallinen kaupunkipuisto olisi mitä parhain kansallinen ja myös kansainvälinen

osoitus tästä kestävästä kehityksen tavoitteesta.

Miten eteenpäin

Yksityiskohtainen valmistelu vaatisi resursseja, jotka vain kaupunki voi asettaa käytettäväksi tehtävään ja sisällyttää työ kaupungin organisaation työohjelmaan.

Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen Espooseen ei merkitse suuria investointeja. Olemassa oleviin asemakaavoihin, liikennejärjestelyihin, rakennuksiin ja alueiden nykyisiin käyttötarkoituksiin sillä ei ole vaikutusta. Puisto tulisi pääsääntöisesti Espoon kaupungin tai valtion omistamille maa-alueille. Valmistelu tulisi tehdä laajassa yhteistyössä alueen asukkaiden ja järjestöjen kanssa.

Pro Espoonjoki ry

Erkki Lindell, pj
Oivi Salohonka, siht

Kirkkojärvi takaisin ry

Rainer Lahti, pj
Erkki Järvinen, siht